

Haýyr / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Sözler
написано kitapcy | 26 января, 2025
Haýyr / hekaýa HAÝYR

kitapcy.ru

Jimirsewük ýagyş siňňitli cisňeýär.
Mydama ýetişiksiz gara gündé.
Kireýara gaýdyşyn, müşderi milletini düşürerine mähetdel,
"atbaşyny" oba burdy.
Namaza az galdy.
Hernä täretli.
Ýogsa şoňa-da eglenmeli bolsa, metjide gjä galjagy ikuçsyz.
Güzeran hemayatkäri – "Haýs"-yny (Toyota Hiace) gyssaman,
endigan maýkyldadyp gelýär.
Bi garran ýollaň ýagdaýy şeýle.

Öňem-ä köpi geçip azy galan "Haýs" janaweri, bejindräk ýortduryberseň, yzky mosuň (mostuň) gopup, deňäňden ozup geçjek.

Köçä ugurdaş dükançaň deňesinden ötüberende, oň öňünde iki ýaňa yraň atyp, ýaýkanjyrap duran serhoşa gözü kaklyşdy.

Tanady.

Aňy jaslady.

„Görgüsi ýaman agasy pahyryň çagalyk ülpedi.

Ot ýaly jahyldylar. Başga-da iküç sany özi ýalylar bilen küren oba ot ýakdyrmazdylar.

Bezzatlykda-da.

Edermenlikde-de.

Barypýatan agzybirdi özlerem.

Biriniň duran ýerinde beýlekileri şoň bilen bile bolmaly bolsa, hassalyk-bendilig-ä baýak weli, ölerine-de yrza ýalydy.

Soňam...

Sähel salymyň içinde hemmesi birden süpük boldy.

Onsoň ölen-ä öldi.

Muň görgüsi ýaman agasy ýaly...

Galanam galdy.

Ine şuň ýaly...

“Äkideýin-laý şuny...” diýen pikiri belli-külli oýlanmaga-da ýetişmänkä, nämüçin beýdýändigine özem düşünmän, ulagyny togtatdy. Soňam sagada göz aylady.

“Ýigrimmind-ä bar. Yetişyän-le.”.

-Agam! Ýö, öye düşüreýin?!-diýibem gapdagypyň ýarymaçyk penjireshinden, gelesläp durana habar gatdy.

-Öze?-diýip ol, bulançak gözleri bilen onuň yüzünü agtardy.

Şo pursat gammalaryň keşbi: “Bi ne asmandan oslagsyz inen haýry-yhsan? Hikmeti nemiş bü bediuzzamanyň?!” diýip, geňirgenyäne meňzedi.

-Howwo, öye agam.

-Zö.

Serhoş patanaklap basketden geçdi. Diýen etmeýän aýagyny zoraýakdan köcän beton jähegine goýdy. Eli bilen sermeleşdirip gapyň tutawajyny tapdy. Ony “şyrkyldadyp” gysybam, dyzap özüne çekende-de, öz zarbyna čiňarkan gaýtdy.

-Äý zeňemmiz bazyň bazalaýynyň-aý azamzy!

Sürüjiň zähresi ýaryldy.

“Allajanlarym, ýeňsesi betona degip, çuwdesi çogaýmadyk bolsa-da ýagşydyr...”.

Ol düşüp, ýykylany görmek için gapyny açdy. Onýança palçyga bulaşan el, ulagyň açık işiginiň içtutaryndan ýapyşdy.

-Ä-ý-ý wazyňam bizi-i-i! Nä mozza (molla), çüffediňm-aý mezi?! Jiň azkan sezip äpbezziň-ä-hou, duzanja ýezimde!-diýip serhoş, wazzy-wuzzy etdi. Üsti-basynyň wes-weýranlygyny jinnekçe-de piňine alman, müñedekläp kürsä ýarmaşdy.

"Ine-dä! Kime ýagşylyk etjegini bilmeseň alaýjak taňryýalkasynyňdyr şü!" diýip sürüji, kineli oýlandy. Yaňyada tämiz kürsuniň reýgan edilişine dözmänem uludan demini aldy: "Ejem pahyryň: "Doýranyň sakgalyna" diýýän ýeri, ine şü taýy bolmaly".

Onýança serhoş oýkanjyraý-oýkanjyraý, oturgyja üsti-basynyň hapa-hupasyny çyrşaý-çyrşaý, ahbetin ynjalykly ornaşdy. Özem özünüň lül-dilinde özüne aýan, özgä güman nämedir bir birzatlary pelteklesdirmesini dem salymlygam bes etmeýär.

Sürüji seňriginı ýygysa-da, sesini çykarmady.

Ugradylar.

Asfalty asyra ýaşdaş köcäň bütürem göwnejay, südürem.

Ulagbaşyny pessaý tutup barýanam bolsa, "Haýs" janawer her löňküldewügi "süňni" bilen sanaýar.

-Mozza, zöňküzzetmän, huwwazaýan ýaly edip süzsene-hou maşsynyň! Öň nä jan baz bi azamlarda!

"Wah gününe ýanaýyn! Sen enesi ýalap atasy ysgamadygy, ejeň-kakaň bir ibaly huwwalanmydyr, gel-gel indi men seni bi "Haýs"-ymda huwwalap äkider ýaly?" diýip ol, ýaňsly oýlansa-da, kelam agyz geplemedi. Gammary mündürenine içinden pušeýmanlar eýlemäge ýetişse-de, oňa tarap diňe gözünü alartmak bilen çäklendi.

Şol pursadam çatryga ýeten ulag, gatyrap silkindi welin, otyrka-da dik duran dek pasyrdamaga taýýar ýelkenleýän pyýada, göwresine erk edip bilmän, önlüğine kellelin sümüläýdi.

Özem nädip, nähili beýle boldy?

Hudaý bilsin.

Serhoşyň oturan ýeri näçe daram bolsa, onuň kellesi ýüzünüň ugruna aýaklarynyň arasyна girdi-de, o gähi derdinäk, çykyp bilmän hyklap-çoklap dyzamaga başlady. So bolsuna dilem dek durmaýar:

-Äý bazyňammyr ýawy kowalasynyň çagas-aý! Nämmozz-aý maňa? Mozzo! Çek-ou ýeňzeden! Ýohha-da häziň maşşynyňa gusup äpbezýän! Ö-ö-ö...

Oň ilk-ä: "gusýan" sözünü, soňam ögeýşini eşiden sürüji ziňkildedi. Çep eli bilen ulagyň destini (ruluny) saklap barşyna, sagy bilen serhoşyň petekesinden penjeledi. Bar güýji bilen bir dartanda-da ony sogrup arkan dikeltdi.

Şol pille-de ýoluň gyrasyndan tekeriniň aşagyna zymdyrylan çagasypat gara, onuň heýýatyny uçurdy. Bada-badam gözünüň öňünde ýalpyldap gitdi.

Töwella. Sud. Türme...

Gopdy-y-y!!!

"Ýa Ýaradan özüň gutar!".

Depe saçy syh-syh bolan sürüji, serhoşdan beýlekiden ellibizar, iki aýagy bilenem birden tormuza mündi. Öňem haýal gelýän ulag sakga doňdy.

Onýança-da ol, ulagyň öňünden okkesdirmeye geçirip giden garamtyl itiň assaja waňkyryp, köçäň o tarapyndan gaýralygyna ýazzyny berendigini saýgardy.

Çaga kakandyryň öýdüp jany kekirdebine gelen sürüji, bir demde goram-gowşak bolaýdy. Ýagyrnysyny şagga der basdy. Ol ilk-ä on-onbäs sekunt doňħara-daş bolup, hiç zat görmeýän nazaryny çat maňlaýyna dikdi oturdy. Soňam ýuwdunmakçy bolanda bogazynyň gurap tüýdäge dönendigini syzdy. Ysgynsz titreyän ellerine zordan erk edip, henizem işläp duran ulagyny köçäň gyrasyna sowjagam bolman, gapyny açdy. Oňa gysdyrylgyl düpbäni aldy-da, gapagyny towlady. Oturan ýerinden eglip, agzyny çäýkady. Soň ýüzüni ýuwușdyrdy.

-Zonyňdan maňa-da bezsene! Izeýin-le! Zohha zapzym zuşnýak-lay.

Ol dikeldi-de, gapdalynda göýä hiç zat bolmadyk ýaly ap-arkaýyn oturan serhoşa awuly nazar oklady. Emma, diliniň ujuna nijeme setirlik paýyş sözler münderlenenem bolsa, bu saparam saklanmagyň hötdesinden geldi. Jyňkyny çykarmış, diňe düpbäni pykyrdadyp uzatdy. Serhoş bokurdagynyň ýumrusyny aşak-ýokaryk ýöredip, gulkudyp suw içdi. Düpbäni taňkyratmaň bări ýanyna eltip, yzyna berdi. Soňam eliniň ýeňsesi bilen agzyny syldyn-

da, bigam sorady:

-Mozzo, nämzüýn du:s-aý?!

Girre gahary gelen sürüjiň gazapdan ýaňa gözüne gan öýdi. Şol çylgym-çylgym gan zolaklarynyň arasyndanam ol, edil hakykatdaky deý aýdyň-anyk görди.

Ine ol iki aýagynam sogrup, ýokaryk çykaryar.

Bir el-ä ulagyň destinden pugta ýapyşýar. Beýlekisem oturgyjyň depeliginden tutýar.

Edil wuruşly kinolardaky ýalam, birdenkä tutuş göwresini ýokarylygyna zyňýar-da, iki aýagy bilen birbada, hiç zatdan habarsyz gammary depip goýberýär.

Oň depgisiniň zarbyna ulagyň gappsy jarkyldap serpilýär.

Serhoş "pökläp" aňyrlygyna gaçýar.

Bu-da munuň bilenem kanagatlanman, öz tarapyndanam düşmeýär.

Ala-hasyrdy bolup, şypbygy-sypbygy bilen oturgyçlary depeläp, serhoşyň ýykylan gapysyndan zomap çykýar. Derrewem ýerde bulam-delem helemek bolup ýatan yšarady, dünýäsygmaz lezzet bilen, aýagaldygyna basgylap başlaýar...

Uff!

Sürüji, misli gözüniň öňünde hellewläp duran bu çypbakaý-çyndanam beter dury şekili, bozup aýyrjak bolýan dek, aýalaryny ýüzüne sürteledi. Soňam düpbäni ýerine gysdyrды-da, gapyny ýapdy.

-Gideli, byratok!-diýip destine ýapyşdy. İçindenem hümürdedi: "Sen Hudaýuranda näme günä bar-aý, agam?! Şeýle dämi?!".

Ýöne bir çatryk geçip-geçmänkäler, serhoş ýene bimazalyk tapdy. İlk-ä sähel salym gözünü nijema gün bäri içi gatanyňky deý petredip oturdy. Birdenem iki eli bilenem agzyny tutdy-da, howsalalydan bogusy seslendi:

-Mozzo! Sakga maşsyny! Bü-ýä zapsym kekizdege dykyzdy...

Emma sürüji, ulagy saklamag-a beýlede dursun, nämäň nämedigini aňşyrmaga-da ýetişmedi.

-Wö-ö-ö-ö...-etdi-de, serhoş goni öňüne pagladyp gaýtardy.

Dessine-de ulagyň içini aşgazanda ajan, garym-gatym iýmitiň,

aragyň, garyn suwuklygynyň aňryňy băriňe getirýän porsy, turşumtyk ysy tutdy. Bu ysa beýnisi çaykanan sürüji, ögemän zordan saklanyp, ulagyny çete sowdy-da, öçürdi.

Onýança-da demsellemde birki öwran gusmaga ýetişen serhoş, şo oturşyna-da boýuny gaňryp, oňa tarap müýnli nazar aylady. Agzy-burny çyr-çyrşak, myňyldady:

-Mozzo, zen zemetme, bozýamy? Men häziň aýzyp, zuwup bezjek...guzup bozaýyn...wö-ö-ö...

-Aý agam, duramsoňwyr, indiwir gapyny açyp daşyna gusaýa-how!

Sürüjiň jany dagy ýanaýdy.

"Bi ne melamat bold-aý, men sammygyň başyna!" diýip eşidiler-eşidilmez hümürdän ol, gapdallygyna omzuklady-da, serhoşyň üstaşyr eglip, oňa gapyny açyp bermekçi boldy. Emma gozganjyrap dikelen serhoş, oňa beýtmäge mümkünçilik bermedi:

-Dur mozzo, häziň özüm açynýan gapyny...wö-ö-ö...

-Aý nätdiň-aý-ow, myny, agamjan! Meň bi janawerimi görhana öwürdiň-ä-how! Indi birkuç günlär ysy gidýänçä munyma item münmez-ä-how, jan doganjan!

-Zo, zo, mozzo, zen wapze gahazlanma bomy? Mez häziň asazzalap bezýän-ow maşşynyň! Eddiljek bar-a şekeladdanam betez gülpäpe ezip bezýän, häziň...

Serhoş, megerem gaýtaryp bolandyr-da, agzyny eli bilen sylsydyryp çala gobsundy. Birdenem aýagynyň aşagynda çaykanyp ýatan gusugy goşawujy bilen susup aldy. Soňam gapyň ýapykdygyny aňşyrdy. Birbada nämetjegini bilmän goşawujy dolulygyna durdy. Emma dessine-de çykalga tapdy. Gapyň ýarymaçyk penjiresinden goşawujyny daşaryk somlady. Ebeteýsizligi sebäplimi nämemi, goşawujy bütewi sygmady.

Sürüji:

-Dur, dur, agam, beýtme, häzir gapyny açaýy...-diýyänçä-de, "Äý waz-eý, zenem-aý, mozzo, aýtdym-a häziň zekelad edýän di:p!" diýdi-de, aýasyndakyny aşaklygyna eňterdi. Elindäki suwuk şepbik, gapyň aýnasynam, özünem boýa-boý boýady.

Bu sürüjiň çydam käsесine daman iň soňky damja boldy.

-Wö-ö-ö...

Ol zordan gapysyny açyp, egilmäge ýetişdi. Gyzylödegini agzyndan çykarajjak bolup, böğürip, gaýtarmaga başlady.

Birneme nepesi durlanangoň agzyny çáýkan sürüji:

-Aý senem-a wara, dädeňi geçä münüp kowalaýynyň-aý adams-y-y-y! Nädäýdiň-ow bi negözel maşyny?! Ejesini himjisga padarka edäýmeli etdiň-ä-how, myny, byratok!-diýip gargynjyrady.

Serhoşyň bolsa haýy gitdimi nämemi, onuň sögünjine-de, igenjine-de pitiwa etmän, bir gyrada ırkiljiräp otyr.

Sürüji gargyna-gargyna, ýaňlanyp ugran azan sesine-de üns bermän, esgisini, plastmas bedrejigini çykardy.

Dagy nätsin?

Indi ymykly öýüne baryp, täzeden päklenip, namazynyň kazasyny alaýmasa, alajy ne?

“Haý, diýmäýin diýse, günüňe ýanaýanyň-aý mollasy!

Gel-gel, göre giräýmese düzelmejek bir, entäp ýören lül-gammar işigaýdana, “haýyr etjek” diýip, parz borjuňdan, iman yhsanyňdan galyp, bi bolup ýörüşüňe ne diýip ne aýtjac-a seniň?!”.

Sürüji ýoluň gyrasyndaky howlyň gädiginde duran krandan suw alyp geldi. Öz-özüne hüňürdeý-hüňürdeý ýagşyň aşagynda ulagynyň daş-içini ýuwup ugrady.

Özuniň ýuwýanam, berkiňe tutansyrap gammara ýuwdursaň-a, ýene-de pohuny böregine garyp, seni iki işli etjek.

Ýuwup bolandoň, oturan ýerinden ymyzganan serhoşy şu taýda taşlap gidiberesi geldi. Ýene agasy neresse hakydasyna geldi.

Yralap oýardy-da, oňa elini-ýüzüni ýuwar ýaly galanja suwuny akytdy. Soň ony ulagyna mündürdi.

Ugradylar...

Eliň aýasy ýaly aralykda özüne güzap baryny görkezen ýolagçysyny gädiginde düşüribem, oň bazzy-buzzysyna dynnym ýalyjagam ähmiýet bermän, ulagyny hyrra yzyna aýlady.

Içem ot.

Özem serhoşdan beter özüne jany ýanýar.

Öyüne ýetýänçä ýolboýy öz-özüne käýinip gelşine-de, mundan öň çarkandakly-çarkandaksyz ýolda hiç gyssaman, aýap-apalap

sürýän janawer ulagyna hemişekisinden has dözümliräk daraýanynam aňşyrmaýar.

Ulagyny howlusyna sowan badyna-da, ony ölçurerine mähetdel ilki hammamyň agzyndan kündüğini aldy-da, aýakýoluna ugrady. Ýogsa namaz wagty häli geçip gitdi. Barybir kazasyny aljak bolsaň indi gyssandyň nä, gyssanmadyň nä-de weli, onda-da...

“Gahar gazap” diýleni.

Tamdan aýratyn gurlan aşhanaň açyk işiginiň deňesinden ötjek bolanda-da, aýaly kellesini uzatdy:

-Wiý, oylan, eýýäm metjitden geläýdiňmi?

“Äý seňki näm-aý, şumat!” diýýän dek geplemän, elini gaharly silkdi-de, aýaguja ýegdegini ýygjamlatdy...

...Yzyna dolanyp gelýärkä-dä köşeşerli däldi.

Birdenem...

Gabat-garşydaky goňşyň ýerden ýeke garyş saýlanan üç-dört ýaşlyja agtyagy, meger öýlerindäkileň gözüne güýdüşendir-dä, çyplaňja çykypdyr-da, öz gadiklerindäki kir suwy akdyrylýan çukury basyrylan çalamydar şiferiň üstünde aýagaldygyna böküp dur-a.

Ol tisginip gitdi.

“Häzir o köne şypyram döwläýs...” diýip oýlanyp tüketmäge-de yetişmänkä, birdenkä keýpihon bökjekleyän bezzatjygy ýer hopana döndi.

Özi özüne haýran, oň kellesi ýaman çalt işledi.

Ýeke demem säginmän, kündüğini taşlady-da, eňdi goňşyň gädigine garşı.

Nä, ellä alkymlan ýaşda ýelaýak ýelsepit bilen keýpine ýaryşylýan gögeligiň küjedigem öz-özünden düşnükli – baş-on ädim geçip-geçmänkä, daljygyp, öýkeni agzyndan çykyp barýana dönäýdi. Kellede, gursakda, göwünde-de ýekeje mynajat:

“Ýa Ýaradanym, senden medet! Yetişdireweri! Beýtme! Gaýrat et!”.

Kir çukur bilen özi aralykdaky yüz-yüz elli nädip geçenini özem aňşyrmady. Demi-demine ýetmän haşlap barşyna, gözünüň öni

garaňkyrap dursa-da çukura egildi.

Çaga görünmeýär.

Diňe zeýli, porsy suwuň ýüzünde köpürjik.

Olam gark bolup barýan çagaňkymy ýa-da zeňläp, azýan suwuň öz köpügimi – Hudaý bilsin.

-Gyý-ýuw nämmolly-y-y?!-diýip, onuň ýempikläp ylgap deňesinden geçenini görmäge ýetişen hatyny, aşhanadan çykyşyna gygyrýar.

-Çagyrmow ogullaň hemmesini!-diýidi-de ol, özünü çukura urdy. Pagşyldap suwa düşendenem, süýgeşip duran porsy suwuň agzyndandygyna üns bermän elli bilen sermeläp, çagany gözläp ugrady.

“Rebbim! Beýtme! Gaýrat et! Gaýrat et! Gaýrat et...”.

Bir sekunt.

Iki.

Üç.

Bäş...

Henizem demini dürsäp bilmeýär.

Gözünüň öňünde otluja uçgunjyklar kebelekleýär.

Nirde?

Nirde, kellejigi?

“Beýtme! Gaýrat et!”.

Birdenem, eli saçlyja kellä degen ýaly boldy.

Penjeledi-de, agyrtjagyny beýlekisini huşuna-da getirmän, özünüň çasyp barýandygyna jinneke-de ähmiýet bermän, zomap, bar güýji bilen ýokarylygyna dartdy.

Läbikdir, depesinden joralanyp akýan hapa suwdan ýaňa ýüzi-gözi saýgarar ýaly bolmadyk oglanjygy sogrup gujagyna alanda-da, aýaklary diýen etmän, tas diňarkan çomýardы. Diňe gujagyndaky çagaň ýene-de gark boljakdygy hakydaky pikir oňa eýdip-beýdibem bolsa aýak üstünde saklanmaga gaýrat berdi.

Şol pursadam çukuryň erňeginde oglunyň kellesi jyklady:

-Kaka?!

-Al şuny-da, derrew dikbaşaşak tut. Agzyndan suw akaram welin, ýerde ýatyr-da, emaý bilen döşüne basyp, agzyna dem üfle...kinodaky ýaly...bol, bahym...özüňem ämertligiňi edip döşünü döwäýme...-diýip zordan hyýyıldıdy...

Kän wagt geçmäňkä, aýalynyň gohy bilen millet hümer boldy.
Ogullary, goňşular, oglanjygyň hossalrlary...
Onam çukurdan çykardylar.

“Tiz kömege-de” jaň etdiler.

Goňşulaň Hudaý diýen ýeri, oglanjygyňam sanalgysy dolman ekeni
– azsalymdan soň dem alyp ugrady.

Bu-da aýalynyň egnine oklan köne güpbüsine, bolşuna görä
çolanyp, alnyndaky erek-de-berewligi synlap durşuna özüniň
haýranynyň hekgerýändigini äsgär duýdy.

“Seň gudratyňa men gurbanam ýa Rebbim! Gör-ä muny, bi bolýan
zatlary...”... Hekaýalar